

Referanser: MKR/AU 06/18, MKR 09/18

Arkivsak: 18/00217-3

Saksdokumenter:

Utkast til strategi for Mellomkirkelig råds arbeid for tros- og livssynsfrihet

Mellomkirkelig råds arbeid med tros- og livssynsfrihet

Sammendrag

Mellomkirkelig råd ba i sitt møte 6.-7. mars 2018 om at det fremlegges et forslag til strategi for arbeidet med tros- og livssynsfrihet. Herved presenteres forslag til en slik plan. Det foreslås videre at det utarbeides en egen plan for pastoral- og solidaritetsbesøk, og at Mellomkirkelig råds sekretariat med bistand fra Kirkerådets kommunikasjonsavdeling utarbeider en kommunikasjonsstrategi for dette arbeidet.

Både KISP og Menneskerettighetsutvalget har gitt innspill til strategien, som er forsøkt innarbeidet.

Forslag til vedtak

1. Mellomkirkelig råd vedtar den vedlagte strategien for arbeid med tros- og livssynsfrihet og ber generalsekretæren ferdigstille teksten ut fra de innspill som kom fram i møtet.
2. Mellomkirkelig råd ber om at det utarbeides en plan for pastoral- og solidaritetsbesøk, med gjenbesøk
3. Mellomkirkelig råd ber om at det utarbeides en kommunikasjonsstrategi for arbeidet med tros- og livssynsfrihet.
4. Mellomkirkelig råd får planene nevnt i pkt. 2 og 3 til rådsmøtet i mars 2019.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Realisering av denne planen vil kreve økt satsing på arbeid med tros- og livssynsfrihets-feltet, særlig i form av økte personalressurser, til faglig arbeid, påvirkningsarbeid, nettverks- / koordineringsarbeid og kommunikasjon. Planen er forsøkt lagt opp på en måte som er fleksibel for ulike budsjettnivå, men noe økt satsing må vi regne med for å kunne realisere ambisjonene i planen.

Dersom MKR ønsker å støtte nye prosjekter gjennom samarbeidspartnere (arbeidsområdet 3 over), vil dette kreve ekstern finansiering, men også oppjustering av egne budsjett for å dekke egenandeler.

Utkast til strategi for Mellomkirkelig råds arbeid for tros- og livssynsfrihet

Mellomkirkelig råd, 30. august 2018

Troen på Gud som skaper av alle mennesker, utfordrer oss til å verne om menneskers liv og beskytte alle menneskers verdighet og integritet. Det å velge hva man tror på, tilber og setter sin lit til, er en gudgitt rettighet som ikke er forbeholdt kristne, men som tilhører alle som lever. Som kristne vet vi noe om hvor grunnleggende religiøs tro og trosutøvelse er for identitet, selvforståelse, opplevelse av fellesskap og mening. Når denne friheten krenkes, er det menneskeverdet som krenkes. Historien om den barmhjertige samaritan er en grunnfortelling i vår kultur. Den spør om hvem som er vår neste, og svaret er at det er alle – også den fremmede. Kampen for trosfriheten er en kamp for alle – også for dem som tror og tenker annerledes enn oss.

FNs spesialrapportør på tros- og livssynsfrihet har siden 2017 rapportert både om økt intoleranse av annerledes troende uttrykt i vold og diskriminering, og om økte restriksjoner på religionsutøvelse fra statlig hold.¹ I juridisk forstand er det stater som er ansvarlig for å respektere, beskytte, og fremme menneskerettighetene. Alvorlige brudd på tros- og livssynsfriheten fra statlig hold inkluderer dermed både utpreget undertrykkende regimer som aktivt begrenser innbyggernes trosfrihet, men også stater som unnlater å beskytte innbyggerne mot religiøst motivert diskriminering og vold utført av andre aktører. Mellomkirkelig råd søker å støtte mennesker, trossamfunn og andre aktører som kjemper for sin egen og andres trosfrihet, og som søker å holde myndigheter ansvarlig for å sikre trosfrihet for alle.

Kirken som moralsk pliktberer

Etter FNs menneskerettighetserklæring har også enkeltmennesket et moralsk ansvar for å fremme menneskerettighetene. Da Kirkemøtet behandlet saken «Den norske kirke og menneskerettighetene» i 2014, uttrykte de at kirken har et ansvar som moralsk pliktberer overfor menneskerettighetene, som innebærer både et ansvar for selv å respektere rettighetene, og til å promotere rettighetene ved å holde stater ansvarlig, gjennom støtte til de som utsettes for overgrep, gjennom maktkritikk og beslutningspåvirkning. Kirkemøtet trakk også fram tros- og livssynsfriheten som et av områdene der Den norske kirke har et spesielt ansvar for, og forutsetning til å bidra.

Den globale kirke –og Mellomkirkelig råds strategiske plassering

Den norske kirke og Mellomkirkelig råd konfronteres med grove brudd på trosfriheten i vår kontakt med søsterkirker og andre samarbeidspartnere rundt om i verden. Både i direktekontakten med kirker og i internasjonal økumenisk sammenheng har tema knyttet til religiøst motivert vold,

---

¹Se A/72/365 og A/HRC/37/49: <https://www.ohchr.org/EN/Issues/FreedomReligion/Pages/Annual.aspx>

utsatte minoriteter, restriksjoner på trosutøvelse og religiøs diskriminering kommet høyere på dagsorden de siste årene. Kristne som er utsatt for religiøst motivert vold og diskriminering, ber den globale kirken både om forbønn og konkret solidaritet. Vi utfordres til å se, lytte, engasjere oss, gi økonomisk støtte, og ikke minst til å bidra til at stemmene til kristne trossøsken blir hørt, slik at vi kan bidra til større forståelse for situasjonen de lever under. God og nyansert informasjon er vesentlig for å kunne bidra til klok politikk og en solidaritet som hjelper. Å heve stemmen uten å basere seg på kunnskap risikerer derimot å gjøre vondt verre ved å spre unyansert eller ensidig informasjon, som kan bidra til konflikt heller enn til fred, til nye overgrep heller enn å beskytte mennesker.

I tillegg til de direkte relasjonene Mellomkirkelig råd har, har også misjonsorganisasjonene i SMM, Kirkens Nødhjelp, bispedømmer i Den norske kirke og en del menigheter arbeid og partnerskap som direkte berører trosfrihetssituasjonen i ulike land. Relasjonene mellom Mellomkirkelig råd og disse ulike aktørene er sterke, og det finnes mange eksempler på utstrakt samarbeid også om tema som omhandler tros- og livssynsfrihet i konkrete situasjoner. Likevel har det manglet en samlet oversikt over og strategi for dette arbeidet, og noe av formålet med denne strategiske planen er nettopp å fasilitere den samtalen mellom de ulike aktører om helheten i dette arbeidet, som vi ser er nødvendig for å innrette arbeidet best mulig slik at vi kan utnytte de ressursene vi har på en best mulig måte.

Gjennom det internasjonale økumeniske nettverket har Mellomkirkelig råd et kontaktnett og formelle relasjoner som få, om noen, andre aktører kommer i nærheten av. Potensialet for å vise solidaritet, og også til å påvirke politisk, er stort, fordi vi kan lene oss på et utstrakt globalt nettverk med forankring på helt lokalt nivå over hele verden, og samtidig på høyt politisk nivå både i enkelt-land og for eksempel i FN. De store økumeniske organisasjonene, som Kirkens verdensråd (KV), Det lutherske verdensforbund (LVF) og Konferansen av europeiske kirker (KEK), har alle tros- og livssynsfrihet høyt på agendaen, og påvirker både gjennom den påvirkningen de har på sine medlemssamfunn og gjennom politikkdialog med myndigheter, FN-organisasjoner og på andre areaer.

Hva og hvorfor? Slik forstår vi tros- og livssynsfrihet

Åtte dimensjoner ved tros- og livssynsfrihet

Retten til tros- og livssynsfrihet er nedfelt i artikkel 18 i FNs menneskerettighetserklæring, i Den Europeiske Menneskerettighetskonvensjonens (EMK) artikkel 9, og artikkel 18 i FNs internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP). Det er vanlig å skille mellom åtte dimensjoner av tros- og livssynsfrihet²:

1. Intern frihet: Friheten til å bekjenne seg til, anta, beholde eller skifte religion eller livssyn
2. Ekstern frihet: Friheten til alene eller sammen med andre, offentlig eller privat, å utøve sin religion eller livssyn gjennom gudstjeneste, regler, praksis og undervisning
3. Frihet fra tvang
4. Frihet fra diskriminering

---

² Se Kap. 8: Menneskerettigheten til religions- og livssynsfrihet i *Sett undertrykte fri! Den norske kirkes engasjement for menneskerettighetene*

5. Foreldres og vergers rett: Frihet til å sikre sine barn en religiøs og moralsk oppdragelse i overensstemmelse med deres egen overbevisning
6. Organisasjonsmessig frihet og rettsstatus: Tros- og livssynsorganisasjoner har autonomi i egne saker, inkludert å ha juridisk status
7. Grenser for tillatelige begrensninger på ekstern frihet: Mens den interne tros- og livssynsfriheten aldri kan begrenses, kan retten til utøvelse kun underlegges begrensninger som: (a) er foreskrevet ved lov og (b) blir iverksatt av staten med det formål å beskytte (I) offentlig sikkerhet, (II) orden, (III) helse, (IV) moral eller (V) andres grunnleggende rettigheter og (c) er forholdsmessige.
8. Ufravikelighet: Stater kan ikke fravike rettigheten til tros- og livssynsfrihet, selv ikke i unntakssituasjoner.

Tros- og livssynsfriheten beskytter individers rettigheter, og beskytter ikke religioner som sådan. Også retten til å ha tolkninger av egen religion som avviker fra den dominerende tolkningen innenfor egen religion, er en viktig rettighet innenfor tros- og livssynsfriheten.

Trosfrihet for alle

I situasjoner med begrenset trosfrihet, vil kristne oftest være bare én av flere grupper som er rammet av dette. Allianser på tvers av livssyn er ofte viktig for å fremme tros- og livssynsfrihet for alle på en effektiv måte, og for å hindre å bli dratt inn i en politisk agenda eller å bidra til motsetninger mellom religioner. *Trosfrihet for alle* er et viktig prinsipp i dette arbeidet, ikke minst i en internasjonal kontekst hvor ikke bare religion er sterkt politisert, men også diskusjonen om trosfrihet i seg selv er politisert og brukes for å fremme særlige gruppers interesser eller andre politiske agendaer, som for eksempel å sette kristne opp mot muslimer.

Tros- og livssynsfrihet og andre menneskerettigheter

Tros- og livssynsfrihet er en integrert del av det internasjonale menneskerettighetssystemet, hvor alle menneskerettigheter er universelle, udelelige og gjensidig avhengig av hverandre. Arbeid for å fremme tros- og livssynsfriheten bør derfor ha en helhetlig tilnærming hvor man også søker å fremme andre menneskerettigheter. I situasjoner med store menneskerettighetsbrudd er det ofte flere rettigheter som brytes samtidig, og årsakene er ofte komplekse. Manglende kompetanse eller bevissthet på religionens betydning og på hva tros- og livssynsfriheten innebærer, gir en risiko for at denne rettigheten brytes. Samtidig er kontekstforståelse avgjørende for å bidra konstruktivt i komplekse situasjoner. Et ensidig fokus på tros- og livssynsfrihet uten kontekstforståelse kan innebære en risiko for å overdrive de religiøse sidene ved komplekse situasjoner, mens andre dimensjoner blir oversett.

I Mellomkirkelig råd sitt arbeid er det derfor viktig på den ene siden å ha et sterkt fokus på tros- og livssynsfrihet både for kristne og de som tilhører andre religioner og livssyn, og på den andre siden å se beskyttelsen av tros- og livssynsfriheten i sammenheng med beskyttelsen av andre menneskerettigheter. Konkret arbeid for –eller støtte til- rettighetsbeskyttelse er også avhengig av en god forståelse for den konkrete situasjonen for å kunne bidra mest mulig konstruktivt. Mellomkirkelig råds arbeid med dette feltet skjer derfor i stor grad gjennom, og i samarbeid med, de økumeniske organisasjonene og andre organisasjoner som har brede nettverk og tilgang til solid landinformasjon i tillegg til kompetansen i menneskerettigheter.

Hvordan: Slik gjør vi det

Geografisk fokus

Midtøsten:

Mellomkirkelig råds arbeid har tradisjonelt hatt et tyngdepunkt i Midtøsten, og nære relasjoner til kirker og organisasjoner i Midtøsten. Det vil være naturlig å bygge på de eksisterende relasjonene og erfaringene som er bygd opp gjennom dette arbeidet, og beholde denne regionen som et prioritert område, i en tid da kristne i mange land i Midtøsten er under svært sterkt press.

Regionalt er MECC en organisasjon som vi ser som en strategisk aktør som vi vil følge med på og søke å styrke. MECC har en viktig rolle også i å bygge solidaritet mellom ulike kirkesamfunn og mellom kristne i de ulike landene i Midtøsten.

I Jordan og Det hellige land vil vi videreføre søsterkirkeavtalen med Den lutherske kirken i Jordan og Det hellige land (ELCJHL), hvor også mange norske menigheter har vennskapsmenigheter.

Den kritiske humanitære situasjonen i *Syria* og *Irak* følges opp i nært samarbeid med Kirkens Nødhjelp og Kirkenes verdensråd, og i samarbeid med KN og KV vil Mellomkirkelig råd vurdere muligheten for, og hensiktsmessigheten av, pastoralbesøk/solidaritetsbesøk (se under) til Syria og Irak.

Bispemøtets besøk til *Egypt* i 2019 blir en prioritet i 2018 og 2019, og i samarbeid med Bispemøtet vil vi vurdere hvordan dette besøket kan følges opp med informasjonsarbeid og eventuell oppfølging gjennom vennsapsarbeid el.l. Her er Stefanusalliansen en viktig partner.

India, Pakistan, Sri Lanka:

Mellomkirkelig råd har siden 1990-tallet hatt et sterkt engasjement for fred i Sri Lanka, et engasjement som de siste årene har vært fulgt opp særlig av Stig Utne på vegne av MKR. De siste årene har vi også utviklet relasjonene til kirker i India og Pakistan.

Andre områder:

I tillegg til de prioriterte regionene vil Mellomkirkelig råd bevare en fleksibilitet for å imøtekomme konkrete forespørsler fra økumeniske partnere i den grad vi vurderer at vi har forutsetninger for og kapasitet til å bidra. Gina Lendes deltakelse i partenergruppen for det muslimsk-kristne fredssenteret i Kaduna, Nigeria, er et slikt engasjement som vil fortsette inn i perioden for denne strategien.

Arbeidsformer

1. Pastoralbesøk og solidaritetsbesøk

Formålet med pastoralbesøk eller andre solidaritetsbesøk er først og fremst å vise solidaritet og støtte til kirker i vanskelige situasjoner. Som ulike lemmer på det samme legemet møtes vi, feirer gudstjeneste og ber sammen, og lytter til og lærer av hverandre. Ofte kan betydningen av å bli sett av noen utenfra i seg selv være viktigere enn vi tror for kirker i en vanskelig situasjon. Erfaringsdeling, kunnskapsdeling og gjensidig læring vil også være viktige aspekter ved slike besøk. Noen ganger kan solidaritetsbesøk i tillegg ha en direkte positiv effekt for kirkene som besøkes, gjennom offentlig oppmerksomhet om deres sak, at besøk utenfra kan fasilitere tilgang til beslutningstakere eller styrke deres sak ved å vise at de har internasjonal støtte. I andre situasjoner kan det stikk motsatte være tilfelle: At besøk kan sette kirker i fare, minoritetsgruppers situasjon forverres ved å få økt oppmerksomhet, eller hvor støtte fra vestlige aktører er stigmatiserende eller delegitimerende. I vurdering og planlegging av besøk er det viktig å gjøre gode vurderinger av hva som er formålet med reisen, utover møtet i seg selv, inkludert å vurdere om besøket kan ha utilsiktede negative konsekvenser.

Pastoral- og solidaritetsbesøk har vært praktisert i Den norske kirke både på nasjonalt nivå og gjennom bispedømmers og lokale menigheters engasjement gjennom vennskapsavtaler i andre land. Mellomkirkelig råd ønsker at det lages en plan for pastoralbesøk og gjenbesøk tre til fem år fremover. Planen vil være basert på den pågående kartleggingen av eksisterende vennskapsavtaler og av SMM-organisasjonenes engasjement på feltet, sonderinger med de økumeniske organisasjonene, og vurderinger av hvor MKR og andre deler av Den norske kirke har gode forutsetninger for å bidra.

a) Jevnlige pastoralbesøk med offisielle representanter fra Den norske kirke

Det foreslås at det legges opp til pastoralbesøk jevnlig, for eksempel annet hvert år, koordinert av Mellomkirkelig råd i samarbeid med Bispemøtet, og basert på en analyse av forespørsler /initiativ fra internasjonalt nettverk, SMM-organisasjonene osv., behov, forventede «resultater» eller utbytte, osv. I utgangspunktet vil det også i mange tilfeller være naturlig å legge opp til gjenbesøk, for eksempel ett år etter. Deltakere kan være biskoper, ledere og medlemmer i Dnks rådsstruktur, Kirkerådets direktør, Mellomkirkelig råds generalsekretær og andre med lederposisjoner i kirken. Det kan også være prester eller andre fra lokalmenigheter med særlig interesse for og/eller kjennskap til et bestemt land. Det bør vurderes å gjøre noen av pastoralbesøkene økumeniske, for eksempel i samarbeid med andre norske kirker, ev. gjennom Norges Kristne Råd. Ofte vil det være naturlig at besøk gjøres i samarbeid med organisasjoner.

I dag skjer slike pastoralbesøk med ujevne mellomrom avhengig av ressurser og initiativ. Det foreslås at det legges opp til en ordning der pastoralbesøk planlegges og koordineres for flere år fremover, for slik å legge til rette for en langsiktig strategisk tenkning og at innspill og forslag fra ulike aktører tas inn i en slik helhetlig vurdering. Det vil også gjøre at mer spontane initiativ lettere kan settes inn i en ramme hvor utveksling av informasjon, kontakter og innspill flyter lettere, samtidig som rapporter fra besøk kan spilles tilbake og inngå i videre strategisk planlegging.

Selv om det vil være svært aktuelt å legge pastoralbesøk til land med krevende trosfrihetssituasjoner, foreslås det at en slik ordning ikke avgrenses til besøk der trosfrihet er hovedtema. Pastoralbesøk kan også være aktuelt der kirker står i en kritisk situasjon med hensyn til å påvirke utviklingen i en demokratisk retning, forbedre menneskerettighetssituasjonen generelt, eller kjempe mot fattigdom og korrupsjon.

Mellomkirkelig råds praktiske rolle

Det foreslås at Mellomkirkelig råd får et ansvar for å koordinere jevnlig pastoralbesøk. Langsiktige planer for pastoralbesøk må legges i nært samarbeid med Bispemøtet og med innspill fra bispedømmer, Kirkens Nødhjelp og SMM-organisasjonene (se under).

b) Solidaritetsbesøk ved konkrete behov

En strategisk plan for pastoralbesøk bør ha rom for å omprioritere ressurser slik at det ved spesielle behov er mulig å arrangere besøk for å støtte kirker i konkrete, kritiske situasjoner hvor besøk kan være verdifullt. Dette vil være en annen type besøk der landkunnskap, og kjennskap til den konkrete situasjonen eller sakskomplekset ofte vil være vel så viktig som representasjon på høyt nivå, selv om høynivå-representasjon også kan være viktig i noen slike situasjoner. Her vil det også være naturlig å søke å påvirke gjennom norske myndigheter eller andre tilgjengelige kanaler, for eksempel gjennom (eller i samarbeid med) de økumeniske organisasjonene.

Et eksempel på et slikt tilfelle er da MKR reiste til Tyrkia for å være til stede ved rettssaken vedr. det assyriske klosteret Mar Gabriel i 2009. Et annet eksempel er at Mellomkirkelig råd på vegne av bl.a. KV har hatt ansvar for å finne valgobservatører fra Den norske kirke til ulike valg rundt om i verden, eller at representanter for Den norske kirke deltar i KVs delegasjonsreiser.

Mellomkirkelig råds praktiske rolle

Mellomkirkelig råds sekretariat må vurdere fortløpende, i samråd med samarbeidspartnere, om og når det er behov for slike reiser. Særlige grunner skal ligge til grunn for slike reiser.

Vurderinger som bør ligge til grunn ved valg av land / kirker som representanter for Dnk skal besøke:

- Egen sikkerhetsvurdering
- Sikkerhetsvurdering for vertskapet: Kan et besøk gjøre vertene mer utsatt for sikkerhetstrusler? Eller kan det ha en beskyttende effekt?
- Direkte invitasjoner, historiske relasjoner, økumeniske forpliktelser og engasjement for et område blant Dnks medlemmer/menigheter bør prioriteres
- Situasjoner der solidaritet Dnk kan tenkes å ha spesiell mulighet til å bety en forskjell
- Kirker/settninger som er «glemt» av andre eller har få vennsapsrelasjoner
- Henvendelser fra norske eller internasjonale organisasjoner med ønske om besøk

Vurderinger og forberedelser når et besøk er besluttet:

- Er høy eller lav offentlig profil på besøket hensiktsmessig for dem man besøker? Dette må vurderes både opp mot sikkerhet, hvorvidt en høy profil vil lette eller hindre påvirkning av beslutningstakere etc.
- Å innhente best mulig informasjon om konteksten man skal besøke vil oftest ha stor betydning både for sikkerhet, å spille positiv rolle for de man besøker og for eget utbytte
- Forsøke å legge inn besøk til andre trossamfunn / grupper som også rammes av trosfrihetsbrudd, og til sekulære menneskerettighetsaktører for å få et utvidet bilde, og for i praksis å støtte opp om *trofrihet for alle*.

2. Påvirkningsarbeid og policy-dialog

Mellomkirkelig råd deltar i dag i påvirkningsarbeid og policy-dialog særlig gjennom Samarbeidsrådet for tros- og livssynsorganisasjoner (STL), Oslo-koalisjonen, NGO-forum for menneskerettigheter, NORFORB og de økumeniske organisasjonene, samt i konvertittsaker i Norge og engasjement i asylpolitikken. Fra 2018 er MKRs generalsekretær leder i det rådgivende organet i Oslokoalisjonen, som promoterer *Oslo-prinsippene for tros- og livssynsfrihet*, og har innflytelse særlig gjennom sin kunnskapsproduksjon og internasjonale faglige nettverk. Det nordiske økumeniske nettverket NORFORB består av aktører med stor kompetanse på internasjonale prosesser knyttet til tros- og livssynsfrihet, og er en annen viktig kanal for å påvirke internasjonalt. De nordiske landene har mye felles når det gjelder holdning og politikk på internasjonal tros- og livssynsfrihet, og koordinering av påvirkningsarbeid mellom organisasjonene i NORFORB kan derfor ha stort potensial. Samtidig ønsker MKR å videreføre den interreligiøse profilen på arbeidet som vi har hatt gjennom arbeidet i Oslo-koalisjonen.

Mellomkirkelig råd vil i samråd med de økumeniske organisasjonene og andre samarbeidspartnere velge å gå tyngre inn i påvirkningsarbeid gjennom organisasjoner og nettverk som NORFORB, KEK, KV og andre. Mellomkirkelig råd vil i enda sterkere grad av kompetanse og nettverk som ligger i vårt medlemskap i de internasjonale økumeniske organisasjonene. Både KEK og KV har et aktivt påvirkningsarbeid opp mot europeiske myndigheter, EU, Europarådet og FN. Den kompetanse og erfaring som Mellomkirkelig råd har med det interreligiøse samarbeidet, det systematiske arbeidet med teologi og menneskerettigheter og erfaringer med påvirkningsarbeid sammen med sivilsamfunn i Norge, gjør at Mellomkirkelig råds kompetanse er etterspurt i økumeniske nettverk, men til nå har det vært begrenset med ressurser til å følge opp dette arbeidet systematisk.

Et mer aktivt og systematisk arbeid i NORFORB, Oslokoalisjonen og evt. i de økumeniske organisasjonen som KEK og KV, vil gjøre MKR til en enda mer interessant samtalepartner for norske myndigheter og utenriksstjenesten, samtidig som det vil styrke våre internasjonale nettverk og mulighet til å påvirke i internasjonale fora.

Mellomkirkelig råd vil søke å fremme interreligiøst samarbeid for trofrihet der dette er mulig og hensiktsmessig, både i Norge og i det internasjonale arbeidet.

3. Større engasjement i enkeltland i en krevende trosfrihetssituasjon?

Mellomkirkelig råd vil vurdere muligheter til å følge noen utvalgte partnere tettere og gi mer kontinuerlig støtte til deres arbeid, gjerne i samarbeid med organisasjoner som Kirkens Nødhjelp eller Stefanusalliansen, som har gode systemer for forvaltning av prosjektstøtte.

Aktuelle partnere for slikt samarbeid kan være Den lutherske kirken i Jordan og Det hellige land, Middle East Council of Churches (MECC). Stefanusalliansen har konkret utfordret MKR til å engasjere oss enda mer aktivt og systematisk for trosfrihet i Midtøsten gjennom å gå inn og være en støttespiller for de tradisjonelle kirkene. Dette samsvarer godt med rollen MKR har hatt for eksempel i kjernegruppen for partnere i MECC. Denne typen støtte er det potensial for å systematisere og utvide, men det vil kreve økte ressurser. Pastoralbesøk vil være en naturlig del av dette, men bør kombineres med mer langsiktige relasjoner og ses i sammenheng med økonomisk støtte.

I India har Mellomkirkelig råd hatt kontakt med National Council of Churches in over tid og hatt konkret samarbeidet konkret med om politisk påvirkning på trosfrihetsområdet. Her er det også uttrykt interesse fra SMM-organisasjoner om et tettere samarbeid for å styrke trosfriheten.

En annen modell kan være at Mellomkirkelig råd søker ekstern finansiering i samarbeid med partnere i NORFORB-nettverket, som administreres av en av de organisasjonene som har mer administrativ kapasitet, men hvor MKR kan bidra med (og motta støtte til) for eksempel koordinering av norske aktører, kommunikasjonsarbeid og politisk påvirkningsarbeid.

4. Tverrgående: Samarbeid og nettverk

En stor del av Mellomkirkelig råds arbeid for tros- og livssynsfrihet skjer gjennom deltakelse i ulike organisasjoner og nettverk som vi er en del av.

Norsk kontekst

Mellomkirkelig råds arbeid for tros- og livssynsfrihet i en norsk kontekst har hovedsakelig gått langs to spor. Det ene sporet er gjennom samarbeid med sivilsamfunnsaktører på feltet gjennom uformelle og formelle samarbeid over kortere eller lengre tid. Eksempler på dette er det uformelle samarbeidet gjennom *asylpolitisk forum*, en sammenslutning av organisasjoner som alle arbeider for asylinstituttet i Norge, og utgivelsen i 2017 av rapporten *Tro, håp og forfølgelse II*, om risiko ved tilbakesendelse av iranske konvertitter til Iran, som ble utarbeidet i samarbeid med Norges Kristne Råd, Stefanusalliansen, Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) og Bispemøtet.

Det andre sporet er gjennom interreligiøst samarbeid (inkludert det økumeniske samarbeidet gjennom særlig Norges Kristne Råd): Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn og Oslokoalisjonen for tros- og livssynsfrihet samt gjennom kontaktgruppene med Islamsk Råd Norge, Buddhistforbundet, Det Mosaiske Trossamfunn og Human-Etisk Forbund. I tillegg kommer samarbeid med ulike sivilsamfunnsorganisasjoner blant annet gjennom NGO-forum for menneskerettigheter, det norske dalit-solidaritetsnettverket mm.

Dersom Mellomkirkelig råd trapper opp innsatsen på trosfrihetsområdet, vil vi ha mulighet til i større grad å drive eget påvirkningsarbeid, og vil da ha enda mer å bidra med i disse nettverkene.

Økt behov for koordinering av norske aktører på feltet

Mellomkirkelig råd vil vurdere om vi bør søke å ta en koordineringsrolle blant norske aktører som jobber med tros- og livssynsfrihet internasjonalt, slik blant annet MRU foreslår. Tros- og livssynsfrihet har kommet høyere på agendaen både blant kristne aktører og andre de siste årene. Blant kristne kirker og organisasjoner kan det være nyttig å ha et forum for kunnskapsutveksling og koordinering av påvirkningsarbeid, slik misjonsrådene gjør i andre nordiske land.

Mellomkirkelig råd er, sammen med Norges kristne råd, en av aktørene som er godt plassert for en slik oppgave, på grunn av vårt nettverk og arbeidsmåte. Det bør da vurderes om hvordan dette står i forhold til andre aktører på feltet, innenfor STL/Oslokoalisjonen og sekulære organisasjoner som Helsingforskomiteen m.fl.

Internasjonal kontekst

Internasjonalt tar MKR del i arbeid i de økumeniske organisasjonene for trosfrihet og toleranse. Dette gjelder særlig gjennom Kirkenes verdensråd (KV), Det lutherske verdensforbund (LVF), Konferansen av europeiske kirker (KEK) og Nordic Ecumenical Network on Freedom of Religion or Belief (NORFORB). Deltakelse i disse organisasjonene gir oss en unik tilgang til informasjon om trosfrihetssituasjonen i ulike land og kontekster, et stort kontaktnettverk og impulser fra ulike tradisjoner og kontekster. Mens økumenisk arbeid for trosfrihet innenfor KEK i stor grad har handlet om å forsøke å utvikle et felles språk om menneskerettigheter og tros- og livssynsfrihet mellom ortodokse og protestantiske kirker, har NORFORB karakter av et fellesskap av likesinnede nordiske kirker hvor fokus er på utvikling av pedagogiske metoder for å spre informasjon om tros- og livssynsfrihet, særlig i land med stort press på denne rettigheten. Dette er også et arbeid som med fordel kan trappes opp fra MKRs side med noe mer ressurser.

5. Tverrgående: Kommunikasjon

MKR ønsker å styrke vår utadrettede kommunikasjon om tros- og livssynsfrihet, synliggjøre det arbeidet vi er engasjert i, og delta aktivt i ordsiftet om religion, trosfrihet og menneskerettigheter.

Fordi mye av Mellomkirkelig råd gjøres gjennom internasjonale økumeniske sammenhenger, har utadrettet kommunikasjon i Norge om dette arbeidet tradisjonelt ikke vært høyt prioritert. Derfor er mye av MKRs arbeid på feltet relativt ukjent for mange, inkludert Den norske kirkes medlemmer og aktive på ulike nivå. Det økte fokuset på tros- og livssynsfriheten de siste årene, også i Norge, har skapt et behov for styrke vår kommunikasjon omkring dette feltet. På den ene siden er det et behov for mer og bedre informasjon i Den norske kirkes egne kanaler, som kirken.no, Kirkebakken og sosiale medier, og på den annen side for en strategisk tenkning rundt kommunikasjon i media. En måte å delta i den offentlige debatten med relevante innspill, er å arrangere seminarer i en norsk kontekst om relevante tema, gjerne i samarbeid med andre aktører. Et eksempel på dette er et planlagt samarbeid med HL-senteret om Israel og Palestina. Et annet eksempel på tema kan være religionsdialog i konfliktområder.

NORFORB har utviklet en del god kommunikasjon om internasjonal trosfrihet gjennom læringsplattformen www.forb-learning.org. Disse ressursene kan tas i bruk for å øke den generelle kompetansen om trosfrihet. Gjennom våre kirkesamarbeid og økumeniske relasjoner sitter MKR også på førstehånds tilgang til direkte kommunikasjon om konsekvenser av press på trosfriheten for kristne, for eksempel i Midtøsten. En større satsing fra MKR i samarbeid med Kirkerådets kommunikasjonsavdeling vil kunne bidra til å få ut god informasjon om denne tematikken til Den norske kirkes medlemmer og offentligheten.

Mellomkirkelig råd ser det som en viktig oppgave å utfordre narrativer som risikerer å bidra til å sette kristnes rettigheter opp mot andre grupper, for eksempel muslimer. I ordskiftet om trosfrihet er det særlig mange kristne aktører, og mye oppmerksomhet rundt forfølgelse av kristne, mens det snakkes mindre om andre gruppers tros- og livssynsfrihet, noe som gjør det ekstra viktig å fremheve at trosfriheten gjelder for alle.